

RAQAMLI TA'LIM MUHITI-BOSHLANG'ICH TA'LIM TARAQQIYOTINING YANGI BOSQICHI

<https://doi.org/10.5281/zenodo.20310574>

Ergasheva Nigora Erkinovna

Jizzax viloyati pedagogik mahorat markazi Boshlang'ich va maxsus ta'lim metodikalari kafedrası katta o'qituvchisi.

Annotatsiya: *Mazkur maqolada boshlang'ich ta'lim tizimida raqamli platformalardan foydalanishning nazariy-metodologik asoslari, pedagogik imkoniyatlari hamda ta'lim samaradorligini oshirishdagi ahamiyati ilmiy jihatdan yoritilgan. Raqamli platformalarning o'quvchilarning bilish faolligini rivojlantirish, mustaqil ta'lim ko'nikmalarini shakllantirish, o'quv motivatsiyasini kuchaytirish hamda interaktiv ta'lim muhitini yaratishdagi o'rni tahlil qilingan. Shuningdek, maqolada boshlang'ich ta'lim jarayonida Google Classroom, Moodle, Kahoot, Quizizz, LearningApps kabi platformalardan foydalanishning afzalliklari, pedagogik va psixologik jihatlari ochib berilgan. Unda milliy va xorijiy tajribalar tahlil qilinib, raqamli ta'limning istiqbollari va muammolari yuzasidan ilmiy xulosalar bayon etilgan.*

Kalit so'zlar: *raqamli platforma, boshlang'ich ta'lim, elektron ta'lim, raqamli pedagogika, multimedia, interaktiv metod, raqamli kompetensiya, innovatsion texnologiyalar, masofaviy ta'lim.*

Аннотация: *В данной статье раскрываются теоретико-методологические основы использования цифровых платформ в системе начального образования, их педагогические возможности и значение в повышении эффективности обучения. Анализируется роль цифровых платформ в развитии познавательной активности учащихся, формировании навыков самостоятельного обучения, усилении учебной мотивации и создании интерактивной образовательной среды. Также рассматриваются педагогические и психологические аспекты использования платформ Google Classroom, Moodle, Kahoot, Quizizz, LearningApps в начальном образовании. На основе анализа отечественного и зарубежного опыта представлены научные выводы о перспективах и проблемах цифрового образования.*

Ключевые слова: *цифровая платформа, начальное образование, электронное обучение, цифровая педагогика, мультимедиа, интерактивные методы, цифровая компетентность, инновационные технологии, дистанционное обучение.*

Abstract: *This article discusses the theoretical and methodological foundations of using digital platforms in primary education, their pedagogical opportunities, and their importance in improving educational effectiveness. The role of digital platforms in developing students' cognitive activity, independent learning skills, learning motivation, and creating an interactive educational environment is analyzed. The article also examines the pedagogical and psychological aspects of using platforms such as Google Classroom, Moodle, Kahoot, Quizizz, and LearningApps in primary education. Based on the analysis of national and international experiences, scientific conclusions about the prospects and challenges of digital education are presented.*

Keywords: *digital platform, primary education, e-learning, digital pedagogy, multimedia, interactive methods, digital competence, innovative technologies, distance learning.*

Bugungi kunda dunyo miqyosida ta'lim tizimi tubdan yangilanib, raqamlashtirish jarayonlari barcha sohalarga chuqur kirib bormoqda. Jamiyatning axborotlashuvi natijasida inson faoliyatining deyarli barcha yo'nalishlari raqamli texnologiyalar bilan chambarchas bog'lanmoqda. Shu jumladan, ta'lim tizimida ham zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish muhim pedagogik zaruratga aylanmoqda. Ayniqsa, boshlang'ich ta'lim bosqichida raqamli platformalarning qo'llanilishi o'quvchilarning bilim olish faoliyatini samarali tashkil etish, ta'lim sifati va samaradorligini oshirish hamda innovatsion ta'lim muhitini shakllantirishda muhim omil hisoblanadi.

Boshlang'ich ta'lim bolaning intellektual, psixologik va ijtimoiy rivojlanishida muhim bosqich hisoblanadi. Shu sababli ushbu davrda berilgan bilim va ko'nikmalar keyingi ta'lim jarayonining poydevorini tashkil

etadi. Zamonaviy pedagogik yondashuvlarga ko'ra, boshlang'ich sinf o'quvchilariga bilim berishda interaktiv, vizual va amaliy metodlardan foydalanish samarali natija beradi. Raqamli platformalar aynan mana shunday metodlarni ta'lim jarayoniga integratsiya qilish imkonini beradi. Elektron darsliklar, animatsiyalar, virtual topshiriqlar, multimediali mashqlar va interaktiv testlar o'quvchilarning darsga qiziqishini oshirib, bilimlarni mustahkam o'zlashtirishiga yordam beradi.

Raqamli platformalarning boshlang'ich ta'limdagi ahamiyatini yoritishda faqat texnologik imkoniyatlarni sanab o'tish yetarli emas. Ushbu masalani ilmiy jihatdan chuqurroq ochib berish uchun maqolada raqamli ta'limning pedagogik, psixologik va metodik asoslarini yaxlit holda tahlil qilish muhimdir. Chunki boshlang'ich ta'lim bolaning tafakkuri, dunyoqarashi va mustaqil fikrlash ko'nikmalari shakllanadigan eng muhim bosqich

hisoblanadi. Shu sababli ushbu bosqichda qo'llaniladigan har qanday pedagogik vosita o'quvchi shaxsining rivojlanishiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Zamonaviy raqamli platformalar esa nafaqat axborotni uzatish vositasi, balki o'quvchilarning bilish faoliyatini faollashtiruvchi, ta'lim jarayonini individuallashtiruvchi va interaktiv ta'lim muhitini shakllantiruvchi innovatsion pedagogik tizim sifatida namoyon bo'lmoqda.

Bugungi globallashtiruvchi davrida axborot-kommunikatsiya texnologiyalari jamiyat taraqqiyotining asosiy omillaridan biriga aylangan. Ta'lim tizimi ham ushbu jarayondan chetda qolayotgani yo'q. Ayniqsa, boshlang'ich ta'limda raqamli platformalarning keng qo'llanilishi darslarni tashkil etish metodikasini tubdan o'zgartirmoqda. Avvallari o'quvchi dars davomida ko'proq tinglovchi sifatida ishtirok etgan bo'lsa, bugungi raqamli ta'lim muhitida u faol izlanuvchi, muammoli vaziyatlarni mustaqil hal qiluvchi va axborot bilan ishlovchi subyektga aylanmoqda. Bu esa ta'limning konstruktivistik yondashuv asosida tashkil etilayotganidan dalolat beradi. Pedagogik tadqiqotlarda ta'kidlanishicha, o'quvchi bilimni tayyor holda emas, balki faol izlanish va amaliy faoliyat jarayonida egallaganda uning tafakkuri yanada chuqur rivojlanadi.

Raqamli platformalar ta'lim jarayonining subyektlari—o'qituvchi va o'quvchi faoliyatini yangi bosqichga olib chiqadi. An'anaviy ta'lim tizimida

o'qituvchi asosiy axborot manbai bo'lgan bo'lsa, raqamli ta'lim muhitida o'quvchi mustaqil bilim izlovchi va faol subyektga aylanadi. Bu esa konstruktivistik pedagogikaning asosiy tamoyillaridan biri bo'lib, o'quvchining mustaqil fikrlashi va izlanish faoliyatini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Pedagogik nuqtai nazardan raqamli platformalar ta'lim mazmunini interaktiv shaklda tashkil etuvchi innovatsion vosita hisoblanadi. Ular o'quvchilarning yosh va individual xususiyatlarini hisobga olgan holda ta'lim berish imkonini yaratadi. Ayniqsa, boshlang'ich sinf o'quvchilari ko'proq tasviriy va amaliy faoliyat orqali bilimni qabul qilishi sababli, multimedia vositalari ta'lim samaradorligini sezilarli darajada oshiradi.

Raqamli platformalar o'quv materiallarini turli formatlarda taqdim etish imkonini beradi. Masalan, matn, audio, video, grafik, animatsiya va interaktiv topshiriqlar birgalikda qo'llanilganda o'quvchilarning bir vaqtning o'zida bir necha sezgi organlari faol ishtirok etadi. Bu esa bilimlarni uzoq muddat eslab qolishga xizmat qiladi. Psixolog olimlarning fikriga ko'ra, o'quvchi ma'lumotni nafaqat eshitish, balki ko'rish va amalda bajarish orqali o'zlashtirganda samaradorlik bir necha barobarga oshadi.

Boshlang'ich ta'limda raqamli platformalarning qo'llanilishi differensial ta'limni tashkil etishda ham muhim ahamiyatga ega. Har bir o'quvchining bilim darajasi, qiziqishi va qobiliyati

turlicha bo'lgani sababli individual yondashuv talab etiladi. Raqamli platformalar orqali o'quvchilarga turli darajadagi topshiriqlar berish, individual nazorat olib borish va natijalarni monitoring qilish mumkin bo'ladi. Bu esa o'quvchilarning o'z imkoniyatlariga mos ravishda rivojlanishiga yordam beradi.

Boshlang'ich sinf o'quvchilarining yosh xususiyatlari ham raqamli platformalardan foydalanishni zaruriyatga aylantiradi. Psixologlarning fikricha, kichik yoshdagi bolalarda obrazli tafakkur ustun bo'lib, ular vizual materiallarni tezroq qabul qiladi. Shu sababli multimedia vositalari, animatsiyalar, audio materiallar va interaktiv topshiriqlar o'quvchilarning diqqatini uzoqroq saqlashga yordam beradi. Ayniqsa, rangli tasvirlar, harakatli obyektlar va ovoqli topshiriqlar bolaning darsga nisbatan qiziqishini oshirib, o'quv motivatsiyasini kuchaytiradi. Shu jihatdan qaraganda, raqamli platformalar boshlang'ich ta'limda psixologik jihatdan qulay ta'lim muhitini yaratishga xizmat qiladi.

Raqamli platformalarning yana bir muhim jihati shundaki, ular ta'limning individuallashtirishiga imkon yaratadi. Har bir o'quvchining bilimni qabul qilish tezligi, qiziqishi va qobiliyati turlicha bo'ladi. An'anaviy darslarda o'qituvchi barcha o'quvchilarga bir xil topshiriq berishga majbur bo'lsa, raqamli platformalar yordamida differensial yondashuvni tashkil etish mumkin bo'ladi. O'quvchilarga murakkablik

darajasi turlicha bo'lgan topshiriqlarni taqdim etish, individual nazorat olib borish va natijalarni monitoring qilish imkoniyati paydo bo'ladi. Bu esa o'quvchilarning o'z imkoniyatlari doirasida rivojlanishiga yordam beradi hamda o'zlashtirish sifatini oshiradi.

Boshlang'ich ta'limda qo'llanilayotgan Google Classroom, Moodle, Kahoot, Quizizz, LearningApps va Wordwall kabi platformalar o'quvchilarning darsdagi faolligini oshirishda muhim vosita bo'lib xizmat qilmoqda. Masalan, Quizizz va Kahoot platformalarida tashkil etilgan testlar o'yin elementlari asosida qurilgani sababli o'quvchilarda raqobat muhiti yuzaga keladi. Natijada ular topshiriqlarni tez va to'g'ri bajarishga intiladi. Bu esa o'quv motivatsiyasining oshishiga xizmat qiladi. Shu bilan birga, o'qituvchi qisqa vaqt ichida barcha o'quvchilarning natijalarini ko'rib chiqish va tahlil qilish imkoniyatiga ega bo'ladi.

Google Classroom platformasi dars materiallarini joylashtirish, uy vazifalarini yuborish va baholash imkonini beradi. Moodle platformasi esa masofaviy ta'limni tashkil etishda samarali vosita sifatida qo'llaniladi. Quizizz va Kahoot platformalari interaktiv testlar va o'yinli topshiriqlar orqali o'quvchilar faolligini oshiradi.

LearningApps platformasi boshlang'ich sinf o'qituvchilariga interaktiv mashqlar yaratish imkonini beradi. Ushbu platforma yordamida moslashtirish, juftlik topish, mantiqiy

bog'lash va test topshiriqlarini tashkil qilish mumkin. Bu esa o'quvchilarning tafakkurini rivojlantirishga yordam beradi.

Wordwall platformasi esa didaktik o'yinlar yaratishda samarali vosita hisoblanadi. Ayniqsa, kichik yoshdagi bolalarda o'yin orqali ta'lim berish samarali bo'lgani sababli ushbu platformaning pedagogik ahamiyati yuqori hisoblanadi.

Boshlang'ich ta'limda raqamli platformalardan foydalanish o'quvchilarda XXI asr ko'nikmalarini shakllantirishda ham muhim ahamiyatga ega. Hozirgi zamonaviy jamiyatda insondan nafaqat nazariy bilim, balki axborot bilan ishlash, tanqidiy fikrlash, muammoni hal qilish va raqamli savodxonlik kabi kompetensiyalar talab qilinmoqda. Shu sababli boshlang'ich sinfdanoq o'quvchilarda raqamli kompetensiyalarni rivojlantirish dolzarb vazifaga aylanmoqda. Raqamli platformalar esa ushbu kompetensiyalarni shakllantirish uchun qulay pedagogik muhit yaratadi. O'quvchi mustaqil ravishda axborot izlaydi, elektron topshiriqlarni bajaradi, natijalarni tahlil qiladi va xatolar ustida ishlaydi. Bu esa unda mustaqil ta'lim olish ko'nikmasini shakllantiradi.

Shuningdek, raqamli platformalar o'qituvchilarning kasbiy faoliyatiga ham sezilarli ta'sir ko'rsatmoqda. Zamonaviy pedagog endilikda faqat bilim beruvchi emas, balki raqamli muhitni boshqaruvchi, elektron resurslar

yaratuvchi va innovatsion metodlarni amaliyotga tatbiq etuvchi mutaxassis sifatida faoliyat yuritishi talab etilmoqda. Shu sababli pedagoglarning raqamli kompetentligini rivojlantirish bugungi ta'lim tizimining eng muhim masalalaridan biri hisoblanadi. O'qituvchi elektron platformalarda ishlash, multimedia vositalarini qo'llash, masofaviy ta'limni tashkil etish hamda elektron baholash tizimlarini boshqarish ko'nikmalariga ega bo'lishi zarur.

Boshlang'ich sinf o'quvchilari psixologik jihatdan faol, qiziquvchan va yangilikka intiluvchan bo'ladi. Shu sababli raqamli texnologiyalar ularning darsga bo'lgan qiziqishini sezilarli darajada oshiradi. Interaktiv o'yinlar, virtual mashqlar va animatsiyalar o'quvchilarning bilish faoliyatini faollashtiradi.

Raqamli platformalar yordamida o'quvchilarda quyidagi kompetensiyalar shakllanadi:

- mustaqil ta'lim olish kompetensiyasi;
- axborotni izlash va tahlil qilish ko'nikmasi;
- mantiqiy va tanqidiy fikrlash;
- raqamli savodxonlik;
- ijodiy yondashuv;
- kommunikativ kompetensiya.

Zamonaviy ta'lim tizimida aynan mana shu kompetensiyalar ustuvor ahamiyat kasb etmoqda. Chunki bugungi raqamli jamiyatda axborot bilan ishlash ko'nikmasiga ega bo'lish har bir inson uchun zarur ehtiyojga aylangan.

Ta'lim jarayonida motivatsiya muhim pedagogik omil hisoblanadi. O'quvchining bilim olishga bo'lgan qiziqishi qanchalik yuqori bo'lsa, o'zlashtirish darajasi ham shunchalik samarali bo'ladi. Raqamli platformalar darslarni qiziqarli, interaktiv va zamonaviy shaklda tashkil etish imkonini beradi.

Masalan, o'yin elementlari bilan boyitilgan topshiriqlar boshlang'ich sinf o'quvchilarida raqobat muhiti va qiziqishni yuzaga keltiradi. Bu esa o'quvchilarning faol ishtirokini ta'minlaydi. Ayniqsa, rangli tasvirlar, ovoqli topshiriqlar va animatsiyalar kichik yoshdagi bolalar psixologiyasiga mos keladi.

Shuningdek, raqamli platformalar orqali o'quvchilarning muvaffaqiyatlarini tezkor baholash va natijalarni ko'rsatish imkoniyati mavjud. Bu esa o'quvchilarda o'z ustida ishlash motivatsiyasini oshiradi.

Raqamli platformalarning samarali qo'llanilishi o'qituvchilarning kasbiy tayyorgarligi bilan chambarchas bog'liqdir. Zamonaviy pedagog nafaqat o'z fanini mukammal bilishi, balki raqamli texnologiyalarni dars jarayoniga integratsiya qila olishi ham kerak.

Pedagoglarning raqamli kompetentligini oshirish maqsadida malaka oshirish kurslari va treninglarni tashkil etish muhim ahamiyatga ega.

Xulosa qilib aytganda, raqamli platformalar boshlang'ich ta'lim tizimini modernizatsiya qilishning muhim

vositalaridan biri hisoblanadi. Ular o'quvchilarning bilim olish faoliyatini faollashtirish, mustaqil fikrlashini rivojlantirish, ta'lim samaradorligini oshirish va zamonaviy kompetensiyalarni shakllantirishda katta ahamiyatga ega. Ilmiy tadqiqotlarda raqamli ta'limning istiqbollari juda yuqori baholanmoqda. Sun'iy intellekt, virtual reallik va adaptiv ta'lim texnologiyalarining rivojlanishi kelajakda boshlang'ich ta'lim sifatini yanada oshirish imkonini beradi. Ayniqsa, sun'iy intellekt asosidagi platformalar o'quvchilarning individual xususiyatlarini tahlil qilib, ularga mos ta'lim strategiyalarini taklif qilish imkoniyatiga ega. Bu esa ta'limning samaradorligini yanada oshiradi va har bir o'quvchining imkoniyatidan kelib chiqqan holda rivojlanishiga yordam beradi.

Shunday qilib, raqamli platformalar boshlang'ich ta'lim tizimini modernizatsiya qilishning muhim omillaridan biri sifatida namoyon bo'lmoqda. Ular ta'lim jarayonining interaktivligini oshirish, o'quvchilarning bilish faoliyatini rivojlantirish, mustaqil fikrlashini shakllantirish va zamonaviy kompetensiyalarni rivojlantirishda katta pedagogik imkoniyatlarga ega. Shu sababli raqamli texnologiyalarni boshlang'ich ta'lim tizimiga samarali integratsiya qilish bugungi kun pedagogikasining ustuvor yo'nalishlaridan biri bo'lib qolmoqda.

Kelajakda ta'lim tizimida raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt

imkoniyatlarining yanada keng platformalardan samarali foydalanish
qo'llanilishi ta'lim sifatini yangi zamonaviy pedagogikaning ustuvor
bosqichga olib chiqadi. Shu bois vazifalaridan biri bo'lib qoladi.
boshlang'ich ta'limda raqamli

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Tolipov O'., Usmonboyeva M. Pedagogik texnologiyalarning tatbiqiy asoslari. – Toshkent: Fan, 2006.
2. Ishmuhamedov R., Abduqodirov A., Pardayev A. Ta'limda innovatsion texnologiyalar. – Toshkent: Iste'dod, 2008.
3. Avlayev A.B. Boshlang'ich ta'limda raqamli texnologiyalar asosida tabiiy fanlarni o'qitishning ahamiyati. – Toshkent: "Ta'lim, tarbiya va innovatsiyalar" jurnali, 2025.
4. Sattorova M. Raqamli ta'lim vositalarining boshlang'ich ta'limdagi afzalliklari. – Toshkent: "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali, 2025.
5. Atamuratov R. Raqamli ta'lim platformalarining kognitivligini ta'minlash masalalari. – Namangan: NamDU ilmiy axborotnomasi, 2024.